

Faktory ovplyvňujúce investovanie v poľnohospodárstve*spracované z materiálov OECD**Factors impacting on investment in agriculture*

Pre zabezpečenie potravinovej bezpečnosti a ekonomického rozvoja odvetvia poľnohospodárstva je dôležité investovanie. S ohľadom na limitované možnosti rozširovania výmery poľnohospodárskej pôdy sa rast poľnohospodárskej produkcie musí spoliehať predovšetkým na zvyšovanie produktivity, ktorú podporujú najmä súkromné investície do fyzického, ľudského a znalostného kapitálu. S ohľadom na nedostatok pôdy a vodných zdrojov môže investovanie do poľnohospodárstva pomôcť tlmieť cenový rast poľnohospodárskych produktov a potravín. Najmä veľkí investori prinášajú pracovné príležitosti, nové technologické postupy, finančné príležitosti pre bankový sektor, marketingové siete, čo súhrnne zvyšuje konkurencieschopnosť poľnohospodárskej výroby a dodávateľského reťazca potravín. Mobilizácia a prilákanie súkromného investovania do poľnohospodárstva závisí od súboru zavedených politík, vrátane makroekonomických a odvetvových a to v oblasti vzdelávania, financovania, obchodu, dopravnej infraštruktúry, daňového systému, nástrojov riadenia rizika, princípov zodpovedného podnikania, životného prostredia, výskumu a vývoja, legislatívy, kapitálového trhu.

Kvalita implementovaných politík pre investovanie v poľnohospodárstve priamo ovplyvňuje rozhodovanie potenciálnych investorov. Dôveru investorov zvyšujú transparentné, vzájomne prepojené a nediskriminačné legislatívne pravidlá. Prístup ku pôde a vodným zdrojom, vymáhateľnosť práva, dobre fungujúci trh vstupov a výstupov sú rozhodujúce aspekty pre prilákanie investorov do odvetvia poľnohospodárstva. Propagácia investičných príležitostí, opatrenia uľahčujúce investovanie, poskytovanie investičných stimulov, dobre rozvinutá vidiecka infraštruktúra, vybudované závlahy, skladovacie priestory, dostupnosť ku energetickým zdrojom a informačným a komunikačným technológiám sú takisto účinné nástroje pre prilákanie investorov.

Otvorená, transparentná a predvídateľná obchodná politika môže zlepšiť ekonomickú efektívnosť umiestňovania zdrojov, zvyšovať produktivitu práce, urýchľovať návratnosť investícií a posilňovať potravinovú bezpečnosť. Efektívny finančný trh môže alokovať dostatok finančných zdrojov do inovatívnych a vysoko návratných investičných projektov, čím sa generujú ekonomické aktivity a zvyšujú príjmy farmárov. Prístup ku finančným zdrojom na modernizáciu a reštrukturalizáciu veľkých poľnohospodárskych podnikov by mohol sprostredkovať aj fungujúci kapitálový trh. Štát môže poskytnúť počiatočné stimuly pre zakladanie podielových fondov, ktoré by poskytovali štartovací kapitál pre začínajúce poľnohospodárske podniky, alebo financovali investičné projekty (na ktoré odmietli poskytnúť banky úverové zdroje z dôvodu nedostatočného ručenia), alebo finančne prispievali na vypracovávanie odborných expertíz plánovaných investičných zámerov.

Dôležitými faktormi ďalšieho investovania do poľnohospodárskeho odvetvia sú aj vzdelaná pracovná sila, fungujúce poradenské a doplnkové služby. Pri rozhodovaní o investičnom zámere v sektore poľnohospodárstva zahraniční investori prihliadajú na odbornú

kvalifikáciu, zručnosť a pracovnú disciplínu pracovníkov. Na uvedené požiadavky, po vyhodnotení potrieb všetkých typov investorov, by mal reagovať školský vzdelávací systém, ako aj formy celoživotného vzdelávania. Spoločným zámerom vzdelávacieho systému musí byť výchova kvalifikovaných odborníkov a doplňovanie aktuálnych odborných poznatkov pracovníkom v praxi a to nielen v poľnohospodárskej prvovýrobe, ale aj v oblasti spracovania poľnohospodárskych produktov a v poskytovaní doplnkových služieb (napr. dodávok osív, chemických ochranných prostriedkov, priemyselných hnojív, poľnohospodárskej techniky, finančných a poisťovacích služieb).

Investovanie v poľnohospodárstve povzbudzujú bezpečné a správne zadefinované vlastnícke práva k pôde, opatrenia uľahčujúce získavanie pôdy, zaisťujúce ochranu vlastníckych práv a spravodlivé riešenie prípadných vlastníckych sporov. Propagáciu, poskytovanie informácií o krajine a o investičných príležitostiach, hľadanie potenciálnych zahraničných investorov, právne poradenstvo pre realizáciu investičných projektov by mala mať na starosti centralizovaná štátna agentúra pracujúca ako spojovací článok medzi rôznymi štátnymi a verejnými inštitúciami a záujemcami o investovanie.

Štát môže podporovať investičné projekty, ktoré majú vysoký ekonomický alebo sociálny dopad, ale na druhej strane nie sú príliš ziskové alebo môže garantovať investorom určitú podporu voči niektorým rizikám. Prostredníctvom garančnej schémy by mohol podporovať investovanie u drobných farmárov (v našich podmienkach samostatne hospodáriacich roľníkov), ktorí nedokážu pri veľkých investičných zámeroch poskytnúť bankám záruky a sú považovaní za rizikových klientov.

Pre vývoj nových technológií, inovačných postupov, modernizovaných strojov a zariadení, ktoré sa zavádzajú do poľnohospodárskej výroby je dôležitý výskum a vývoj a zabezpečenie jeho stabilného financovania, aby bolo možné realizovať dlhodobé výskumné programy s vysoko kvalifikovanými vedeckými pracovníkmi. Potrebne je zabezpečiť, aby výskumné programy pokrývali požiadavky praxe.

Rozhodovanie o investovaní do odvetvia poľnohospodárstva je ovplyvňované aj ďalšími podmienkami - úrovňou zdaňovania v krajine, spôsobom administrácie daňových platieb, dostupnosťou informácií o daňovom systéme a poskytovaní daňových stimulov. Investičné rozhodnutia do poľnohospodárstva sú tiež ovplyvnené existujúcou legislatívou v oblasti ochrany životného prostredia a využívania prírodných zdrojov. Environmentálna politika totiž musí podporovať efektívne využívanie prírodných zdrojov a musí zabezpečovať, aby ceny poľnohospodárskych produktov odrážali nedostatok prírodných zdrojov a náklady na znižovanie environmentálnych dopadov. Štát musí podporovať prístup podnikateľských subjektov v sektore poľnohospodárstva ku čistejším a energeticky úspornejším technológiám, ich absorpciu v malých a stredných podnikoch a to prostredníctvom odstraňovania obchodných bariér pri dovoze environmentálnych zariadení a technológií; prilákaním investorov, ktorí majú skúsenosti s produkciou environmentálnych technológií a poskytovaním environmentálnych služieb a podporou domáceho výskumu a vývoja takýchto zariadení a technológií.

Ing. Ivan Masár